

BATILI DEMOKRASİLERDE SOL-SAĞ İDEOLOJİK KONUMLANMASI ÜZERİNDEKİ HÜKÜMET-SEÇMEN UYUMU ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA NOTU

Murat İNAN,

Abdullah Gül Üniversitesi, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7554-6217>,

ÖZET

Bu çalışma demokratik siyasetin olmazsa olmaz bir ögesi olan temsiliyet olgusunun önemli göstergelerinden birisi olarak geniş kabul görmüş hükümet-seçmen uyumu konusunu temel almaktadır. Hükümet-seçmen uyumu konusunun anlaşılması, seçmen ve parti davranışlarının anlaşılması açısından oldukça büyük önem arz etmektedir. Temsilin mekânsal teorilerinin temel varsayımına göre seçmenler kendilerine betimsel açılardan benzeyen ve kendi düşünce, tutum ve davranışlarına yakın olduklarını düşündükleri aday ve partilere oy verirler. Seçmenler ile gerek aday, gerek parti, gerek parlamento ya da hükümet olsun seçilmiş birey ya da kurumların arasındaki betimsel uyumluluğun veya çeşitli siyasi meseleler üzerindeki görüş birliğinin temsiliyeti ve dolayısıyla siyasal meşruiyeti güçlendirdiği mevcut ampirik çalışmalarca da ortaya koyulmuştur. Ancak literatürde hükümet-seçmen uyumu konusunun zaman içerisinde nasıl bir değişim gösterdiği yeterince incelenmemiştir. Bu çalışma demokratik rejim ile yönetilen 12 Batılı ülkede sol-sağ ideolojik konumlanma üzerindeki hükümet-seçmen uyumunun zaman içerisinde izlediği seyri Comprative Political Data Set (CPDS) ve World Values Survey (WVS) verilerini zaman serileri analizi yöntemiyle analiz ederek gösterecektir. Hükümet-seçmen uyumu konusunda neden-sonuç ilişkileri bulma amacı gütmeyen bu çalışma sadece tanımlayıcı istatistiki bulgular elde etmeyi amaçlamaktadır. Tanımlayıcı bulgular Batılı Demokrasilerin bazılarında özellikle 2000’li yıllardan sonra giderek artan bir ideolojik temsil sorunu olduğunu ortaya çıkarmıştır.

A Research Note on the Government-Voter Congruence on the Left-Right Ideological Positioning in Western Democracies

ABSTRACT

This study is based on the issue of government-voter congruence, which is widely accepted as one of the important indicators of the representation phenomenon, an indispensable element of democratic politics. Understanding the issue of government-voter congruence is of great importance in terms of understanding voter and party behaviours. According to the basic assumption of spatial theories of representation, voters vote for candidates and parties that are similar to them in descriptive terms and that they think are close to their own thoughts, attitudes and behaviours. It has also been demonstrated by the current empirical studies that the descriptive concordance or consensus on various political issues between voters and elected individuals or institutions, whether it is a candidate, a party, a parliament or a government, strengthens the representation and political legitimacy. However, the issue of government-voter congruence has not been adequately studied from a temporal perspective in the literature. This study will examine temporal trajectories of government-voter alignment on left-right ideological positioning in 12 Western countries

governed by a democratic regime by analysing data culled from Comparative Political Data Set (CPDS) and World Values Survey (WVS) using time series analysis technique. This study, which does not aim to find causal relationships on government-voter congruence, only aims to obtain descriptive findings. Descriptive findings revealed that there is an increasing problem of ideological representation in some Western Democracies, especially after the 2000s.

Siyasette Seçen-Seçilen Uyumu ve İdeolojik Konumlanma

Seçimler demokratik siyasal sistemlerin olmazsa olmaz bir parçasıdır. Demokratik siyasal sistemlerde belirli aralıklarla ve serbest biçimde düzenlenen seçimlerin temel işlevi söz konusu siyasal sistemi bir sonraki seçime kadar yönetecek kadroların belirlenmesini sağlamasıdır. Klasik Yetkilendirme Teorisi'ne (KYT) göre seçimlerde en çok sayıda seçmen tarafından desteklenen aday, parti ya da partilere hükümeti kurma yetkisi verilir (McDonald ve Budge 2005, McDonald, Mendes ve Budge 2004). Dolayısıyla genel seçimlerde seçim yarışından galip çıkan parti veya partilerden teşkil olan hükümet bir ülkede yaşayan insanların hayatlarını doğrudan veya çoğu zaman oldukça karmaşık biçimlerde dolaylı olarak etkileme potansiyeline sahip çok çeşitli konularda karar vermeye yetkili bir organ olarak karşımıza çıkar. Seçim sonuçları sonucunda kurulacak hükümet bir ülkedeki asgari ücret miktarından, fabrikaların üretim yaparken bacalarından salgılamalarına müsaade edilecek karbondioksit miktarına, ülkeye hangi ülkelerden hangi sayıda ve niteliklerde göçmen kabul edileceğinden, zorunlu eğitimin süresine, trafik cezalarının mal varlığına orantılı biçimde uygulanıp uygulanmayacağından, işçilerin fabrikada çalışırken üzerine basacakları yüzeylerin onların can güvenliğini koruyacak nitelikte olmasının zorunlu olup olmayacağına, emekli ikramiyesi miktarlarından, yerli paranın yabancı paralar karşısında değerini belirleyen kur politikasına, ibadet yerlerine ayrılacak ödeneklerden, suçla mücadelede izlenecek stratejilere, konut stoku miktarından, üst düzey adli ve askeri bürokratların atamalarına veya dünyanın öbür ucundaki bir ülkede yaşanmış bir doğal afet ile mücadele için gönderilecek hibe miktarının hangi etnik gruba ait bireyler için daha fazla oranda harcanacağına kadar o ülkede ve hatta o ülkenin ticari, askeri, diplomatik, turizm vb. ilişkileri bulunan diğer ülkelerde yaşayan bir çok insanın günlük hayatta hemen hemen her an karşılırlarına çıkabilecek neredeyse tüm meselelerde karar almaya yetkilidir.

Tüm yukarıda sözü geçen ve burada sayamayacağımız kadar fazla sayıda konuda karar alma yetkisini eline almak isteyen siyasi aday ya da partiler iki seçim arası süreçte ve daha da yoğun biçimde seçim öncesi kampanya süreçlerinde genellikle seçmenin ilgilerini çekeceklerini

düşündükleri konulardaki siyasi konumlarını seçmene bildirirler. Aday ve partiler siyasi konumlarını belirlerken potansiyel seçmenlerini gözlemleyip onların değerlerini, tutum ve davranışlarını, önemsedikleri ve önemsemedikleri siyasi meseleleri anlamaya çalışırlar. Aday veya partilerin siyasi konumlarını seçmenin görüşlerini gözlemleyerek belirlediği araştırmalarla da ortaya çıkmış bir gerçektir (Stimson, McKuen ve Erickson 1995, Erikson, McKuen ve Stimson 2002, Adams ve diğerleri 2004). Çünkü demokratik yönetimlerde bir temsilcinin temsil etme iddiasında olduğu seçmenin irade, düşünce, öncelik ve çıkarlarını bilmesi ve bunları korumaya yönelik bir siyasi tutum ve davranış içinde olması, bu doğrultuda siyasalar üretmesi beklenir ([Mill, (1859), 1975], Pitkin 1967, Dahl 1971, Huber ve Powell 1994, Merrill ve Grofman, 1999, Budge ve McDonald 2007, Page ve Shapiro 1983). Temsilin Mekânsal Teorileri (TMT) seçmenin, iktidara gelmesi durumunda kendisine en yakın betimsel özellikler, değer, kültür, tutum ve davranışlara sahip olduğuna inandığı aday ve partilere oy verme olasılığının yüksek olduğunu iddia eder. TMT'ye göre seçmenler kendilerine etnik, dinsel, cinsiyet vb. açılardan benzeyen ve kendileri ile düşünce, tutum ve davranışlarını paylaşan adaylara oy verirler (Downs 1957, Achen 1978, Budge 1994, McDonald ve Budge 2005). Bu varsayımdan yola çıkarak yapılan araştırmalar çok genel bir tabirle seçen-seçilen daha özelde ise parti-seçmen, hükümet-seçmen, parlamenter-seçmen uyumu konularını çok çeşitli boyutlarıyla araştırmıştır (Powell ve Vanberg 2000; Miller 1964; Miller ve Stokes 1963; Barnes ve Farah 1972; Powel 1974; McDonald ve Budge 2005; Huber ve Powel 1994; McDonald, Mendes ve Budge 2004; Powell 2000; 2006; Blais ve Bodet 2006; Golder ve Stramski 2007; 2010; Mansbridge 1999). Tüm bu çalışmalarda seçen ile seçilenin uyumunun siyasi temsilin önemli bir göstergesi olduğu görüşü ortak bir kabul olarak karşımıza çıkar. Güçlü bir siyasi temsilin ise temsilci gerek başbakan, bakan, belediye başkanı gibi siyasi bir kişilik gerekse meclis, belediye meclisi gibi bir kurum olsun seçilen kişiye ya da kuruma meşruiyet kazandırdığı bilinmektedir.

Seçmene en çok benzeyen adayın onu en iyi biçimde temsil edeceği dolayısıyla da seçmenin kendisine en çok benzeyen adayı destekleyeceği inancı o kadar güçlüdür ki bazı adaylar seçmen ile görünmek uğruna oldukça pahalı, sofistike istatistiki yöntemlerin kullanıldığı analizler yapmaları için uzman kuruluşlara yüklü ödemeler yaparlar. Adaylar yaptıkları gözlemlerden çıkardıkları sonuçlar ve aldıkları uzman görüşleri neticesinde belirli bir siyasi pozisyon tutmanın kendisine seçimlerde zafer kazandıracağına inanırlar. Bu tuttıkları siyasi pozisyona uygun siyasi bir dil, bir tutum geliştirir, siyasa önerilerinde bulunur, söylevler verir, vaatlerde bulunurlar. Tüm bu yaptıklarıyla kendi imajlarını olası seçmenlerinin gözünde kendilerine en

yakın dolayısıyla en doğru seçenek olarak şekillendirmeye çalışırlar. Bazen adaylar ekonomik olarak üst sınıf ailelerden gelmesine rağmen halkın içinde yaşadıklarını, halkın yaşam şartlarını, çektiği zorlukları çok iyi bildiklerini iddia ederler. Bazen çok iyi eğitim almış olmalarından ötürü ana dillerini ve hatta başka bir kaç yabancı dili aksansız konuşabilmelerine rağmen kameralar önünde ülkenin o anda bulundukları yöresinin aksanıyla konuşurlar. Bazense kendi etnik, dinsel vs. kimlikleri ile hedefledikleri seçmen kitlesinin kimliğinin ortak noktalarını öne çıkarmak için kendi kimliklerinden taviz verirler. Gerek adaylar gerek hükümet olmaya aday siyasi partiler sürekli kendilerinin halk ile birebir aynı değer, kültür, tutum ve davranışlara sahip, halkı en iyi tanıyan, halkın tüm dertlerine çare olabilecek yegane yönetimi kuracakları iddiasında bulunurlar. Hatta oldukça sık biçimde hükümetler kendilerinden önceki hükümetlerin ve hatta eğer iktidarı kaybedeceklerini açık biçimde kabullenebilecek kadar bir sonraki seçimde hükümet gücünü tekrardan elde edebileceklerine olan inançları yok olduysa kendilerinden sonraki hükümetlerin de halkı kendileri kadar yakından tanımadığını veya tanıyamayacağını, halkın dertleriyle hemhal olamadıklarını veya olamayacaklarını kısacası kendilerinden önceki veya sonraki hükümetlerin kendileri kadar halkın bütününe temsil edemeyeceğini veya edemeyeceğini iddia ederler.

Peki, aday ve partilerin kendisine değer, tutum ve davranış olarak yakın olduklarını ispat yarışına girdikleri duruma cevaben, vereceği oyun ülkenin tamamını veya bir idari birimini yönetme yetkisinin bir sonraki seçime kadar hangi siyasi grup ya da kişiye emanet edileceğini belirleyeceğinin farkında olduğunu varsaydığımız seçmenin onlara oy desteği sağlayacağı inancı ne kadar gerçeği yansıtır? Elbette bu sorunun cevabını vermek çok zordur. Bu nedenle de belki binlerce araştırmadan oluşan oy verme davranışı literatürü günümüzde büyümeye devam etmektedir. Çünkü bu araştırmalar gösteriyor ki seçmen farklı ülkelerde, farklı zaman dilimlerinde çok çeşitli etmenleri dikkate alarak oy verir. Hatta tek bir bireyin hayatının farklı dönemlerinde farklı öncelikleri hesaba katarak farklı şekillerde oy verme davranışını değiştirdiği bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla bir çok etmenin oy verme davranışını şekillendirme potansiyeline sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Oy verme davranışını etkileyen bazen bir ekonomik kriz ile mücadelede belirli bir siyasi kadronun başarılı olacağına olan inanç, bazen nepotist bir ilişki, bazen ülkeyi yönetmeye aday kişinin dindarlık seviyesini gösteren bir ifadesi, bazen mezhebi, bazen de ideolojik aidiyetleridir. Bazen ise bunlar ve bunlara ek yüzlerce etmenden bazılarının farklı kombinasyonları seçmen davranışını etkiler. Görüldüğü üzere seçmen davranışı oldukça çok sayıda ve birbiriyle iç içe geçmiş etmenden etkilenen, çok yönlü biçimde incelemeye muhtaç ve dolayısıyla önceden tahmin edilmesi zor bir davranış

türüdür. Peki seçmenin bunca faktörü hesaba katarak bir seçim yapması olası mıdır?

Gerek seçmenin gerek ülke yönetime aday siyasi aday ve partilerin yukarıda sadece bazıları sayılan çok çeşitli konuların her birinde tek tek tutumlarının belirlenmesi imkansızdır. İdeolojiler tam da bu noktada oldukça önemli bir işleve sahiptir. İdeolojiler seçmenleri birçok aday veya partinin her bir farklı siyasi olaya karşılık geliştirdikleri pozisyonları takip etme zahmetinden kurtarır. Ayrıca ideolojiler sayesinde aday veya partiler kendilerini seçmene daha zahmetsiz biçimde anlatabilirler (Bakker, Jolly ve Polk 2012, Busch 2016).

Siyasi kamplaşmanın ekonomik ve siyasi çıkarlar üzerine inşa edildiği sanayileşmiş toplumlarda sol ve sağ kavramları ideolojik konumlanmayı ifade eden en önemli kavramlardır. Sol ve sağ kavramlarının Avrupa’da toplumsal hiyerarşilerin son bulması ile ortaya çıkan boşluğu doldurduğu kabul gören bir görüştür (Geser 2008). Bu kavramlarının özellikle Batılı sanayileşmiş toplumlarda çoğunluk tarafından doğru bir biçimde anlaşıldığı genel kabul görmüş bir düşüncedir. Bu toplumlarda gerek siyasi aday ve partiler gerekse bireyler geleneksel olarak kendilerini bu kavramlarla ilintili biçimde tanımlamaya alışkındırlar. Genellikle sol kavramı eşitlik, daha adil gelir dağılımı, sekülerizm, devletin ekonomik üretimde daha güçlü biçimde yer alması gibi öncelikleri ifade ederken, sağ kavramı ise muhafazakarlık, milliyetçilik gibi değerleri ve devletin ekonominin içinde kısmen denetleyici bir rol üstlenmesi fikrini savunur (Bobbio 1996). Siyasetin önemli meselelerini kapsayan bu kavramların ülkelerin, seçmen topluluklarının ve partilerin karşılaştırılmasında işlevsel olacağı düşünülmüştür. Dolayısıyla bir aday ya da partinin klasik sol-sağ ideolojik eksenindeki konumlanması o aday ya da partinin iktidar gücünü eline alması durumunda tüm bu sayısız konularda nasıl bir tutum takınacağı ve ne türden politikalar izleyeceği hakkında ip uçları verir. Ancak dikkat edilmesi gereken bir nokta sol ve sağ ideolojik pozisyonların zaman ve ülkeler özelinde zaman zaman birtakım farklılıklar da gösterebileceğidir. Buna örnek olarak geleneksel olarak sol partilerin ilgi alanına girdiği bilinen çevreci siyasetin yakın zamanda Fransa ve Belçika’da sağ partilerin de ilgi alanına girmesi verilebilir (Jahn 2010).

İdeolojik konumun araştırıldığı ampirik çalışmalarda sol ve sağ ideolojik konumlarını ifade etmek üzere 1 ile 10 arasında değişen değerler içeren ve genellikle 1’in en sol pozisyonu 10’un ise en sağ pozisyonu ifade ettiği bir skala kullanılır. Bu skalanın 0/10, 0/11, 0/100, -100/+100 değerli arasında oluşturulan versiyonları da mevcuttur (Budge ve diğerleri 2001). Bu skalaların çoğu birbirine yakın sonuçlar ortaya çıkarır ancak bu skalaların işlevselliğini karşılaştıran Kroh (2007) özellikle orta noktasının tam sayı olması ve bunun 0-100 skalasına göre daha belirgin

biçimde anlaşılması nedeniyle 0-11 skalasının kullanımı tavsiye etmiştir. Bu skalaları kullanan araştırmacılara göre sol-sağ ideolojik konumlanması birçok siyasi pozisyonu bünyesinde bulunduran bir ‘süper mesele’dir (Powell ve Vanberg 2000, Geser 2008). Sol ve sağ kavramlarının hangi siyasi eğilimleri temsil ettiğini araştıran bir çalışmada 13 önemli meselenin solu ve 13 önemli meselenin ise sağ güçlü biçimde ifade ettiği ampirik olarak gösterilmiştir (Laver ve Budge 1992). İdeolojik aksın sol ve sağ kutuplarının hangi unsurlardan oluştuğunu tespit etmek üzere başka araştırmalar da yapılmıştır. Metodolojik açıdan eleştirel bir dille ‘vanilya yaklaşımı’ olarak isimlendirilmiş yaklaşımı ortaya atan Gabel and Huber (2000) tümevarımcı bir yöntemle ideolojik unsurları bulunan meseleleri faktör analizi testine tabi tutup farklı unsurların farklı faktörler altında kümelenmelerinden yola çıkarak sol ve sağ teşkil eden unsurları tespit etmeye çalışmışlardır. Benzer tüme varımcı yöntemler Franzmann ve Keizer (2006) ile Franzmann (2015) tarafından da uygulanmıştır. Buna karşılık Bobbio, Nietzsche ve Rousseau’nun sol ve sağ üzerine yaptıkları kavramsallaştırmalardan yola çıkarak tümdengelimci bir yöntem izleyerek ideolojik aksın her iki tarafının kapsadığı unsurları ortaya çıkarmaya çalışmıştır (Bobbio 1996).

Sol-sağ ideolojik konumlanması bir süper mesele olarak seçmenlerin ve hükümetlerin birçok mesele üzerindeki konumları hakkında fikir verici olduğunu kabul ettiğimiz taktirde, bu süper mesele üzerindeki uyumun da önemli olduğunu kabul etmek durumunda oluruz. Yani ideal durumda iki boyutlu bir düzlemde bir partiye oy vermiş seçmenin herhangi bir konu ile ilgili ortalama veya medyan tutumu ile o seçmenden oy almış hükümetin aynı konudaki tutumu arasındaki mesafenin mutlak anlamda olabildiğince küçük hatta “0” Öklid mesafesi olması gerekir. Bu ideal uyum durumu aşağıdaki şekilde farazi bir grafiğe dökülebilir.

Sol (0) 6 Sağ (10)

Hükümet'in İdeolojik Konumu

Sol (0) 6 Sağ (10)

Seçmenlerin Kümelenmiş İdeolojik Konumu

Ancak bu ideal uyum durumu çoğu zaman siyasetin doğasına aykırıdır. Özellikle karmaşıklaşan modern toplumlarda halk kitlesinin içinde çıkarları birbiriyle çatışan birçok alt gruplar ortaya çıkar. Bu kitlenin tamamını ideal biçimde temsil etmek ancak olsa olsa aykırı konumların birbirini dengelemesi ve halkın ideolojik konumunun hasbelkader hükümetinki ile örtüşmesi ile gerçekleşebilir. Yani bu duruma pek de sıkça rast gelmediğimiz günlük siyasette çoğu zaman aşağıdakine benzer bir grafikte karşılaşırız

Sol (0) 6 Sağ (10)

Hükümet'in İdeolojik Konumu

Sol (0) 8 Sağ (10)

Seçmenlerin Kümelenmiş İdeolojik Konumu

Farazi bir durumu anlatmak üzere hazırlanmış yukarıdaki grafikte hükümetin ideolojik konumu ile seçmenlerin kümelenmiş ideolojik konumları arasında 2 birimlik bir ideolojik temsil açığının olduğu görülmektedir. Peki bu örtüşmenin gerçekleşmediği ve özellikle mesafenin iyice uzadığı durumlarda ne olur? Burada bir temsiliyet açığının ortaya çıkacağı, bu durumun da hükümetin meşruiyetinin sorgulanmasına yol açacağı aşikârdır. Bu temsil açığının demokratik yönetimler için bir sorun olduğu noktasından hareketle bu çalışma demokratik yönetim biçimiyle yönetilen 12 Batılı ülkede hükümet ve seçmen ideolojik konumlanmalarını yıllar itibariyle karşılaştıracak ve olası hükümet-seçmen ideolojik uyumsuzluklarının zamansal izlerini takip edecektir. Hükümet-seçmen uyumu konusunda neden-sonuç ilişkileri bulma amacı gütmeyen bu çalışma sadece tanımlayıcı istatistiki bulgular elde etmeyi amaçlamaktadır. Bulunacak sonuçların bu ülkelerdeki hükümet-seçmen uyumunun yıllar itibariyle izlediği seyre ışık tutacağı ve demokratik yönetimler için hayati öneme haiz temsil noktasına dikkat çekeceği düşünülmektedir.

Veriler ve Yöntem

Bu araştırmada iki veri setinin birleştirilmesiyle oluşturulan bir final veri seti kullanılmıştır. Birey seviyesindeki veriler WVS'den, ülkeler seviyesindeki veriler ise CPDS'den uygun kodlama yöntemleri kullanılarak alınmıştır. Uzun yıllar varsayımlardan bir tanesi parti pozisyonlarının sabit olduğu yönündeki düşüncedydi (Achen 1978). Bu varsayım daha sonra değişmiş, ve Ian Budge'ın başını çektiği Manifesto Group kapsamında çalışmalarını yürüten birçok araştırmacı seçimden seçime parti tercihlerinin ideolojinin el verdiği ölçüde değişebileceğini ve bunun dinamik bir model aracılığı ile ele alınması gerektiği varsayımı ile hareket etmişlerdir. Benzer amaçlarla hazırlanmış CPDS'nin verisetinden uygun veriye sahip Avustralya, Kanada, Finlandiya, Fransa, Almanya, İtalya, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, İsveç, İsviçre ve Amerika Birleşik Devletleri'nde 1960-2018 yılları arasında kurulmuş hükümetlerin sol-sağ ideolojik konumları verisi alınmıştır. Ülke seviyesinde toplanan orijinal veri setinde sağ ve merkez parti hegemonyası 1, sağ ve merkez parti hakimiyeti 2, sağ-sol dengesi 3, sosyal demokrat ve sol parti hakimiyeti 4, sosyal demokrat ve sol parti hegemonyası ise 5 olarak kodlanmıştır. Bu veriler Dünya Değerler Araştırması'nın katılımcılara sorduğu ve katılımcıların kendi sol-sağ ideolojik konumlanmalarını 1 (en sol) ila 10 (en sağ) sayılar dahil olmak üzere bu sayılar arasındaki tüm tam sayılarla ifade etmeleri istenen soruya verdikleri cevapların ülke seviyesinde kümelenmesiyle elde edilen veriler ile birleştirilmiştir. Her iki veri setinde artan sayıların sol ideolojik konumdan sağ ideolojik konuma doğru geçişi temsil

etmesinin sağlanması amacıyla birleştirme işleminden önce CPDS verileri tersine kodlanmıştır. Dolayısıyla son veri setinde de artan sayılar en sol ideolojik konumdan en sağ ideolojik konuma doğru geçişi ifade etmektedir.

Her iki veri setinden toplanan karma veriler STATA 15 istatistik programının yardımıyla LOWESS (Locally Weighted Scatterplot Smoothing) tekniği kullanılarak iki grafikte görselleştirilmiştir. LOWESS parametrik olmayan bir tahmin tekniğidir. Genellikle değişkenler arası ilişkilerin görüntüleme amacıyla kullanılır. Kısa dönemli trend sapmalarını yumuşatarak özellikle uzun dönemli trendlerin ortaya çıkarılmasında kullanılır (Sharma, Swayne ve Obimbo, 2015). Grafiklerde hükümetlerin ideolojik konum verilerinin bulunduğu seçim yıllarında bu veri ile seçmenin sol-sağ ideolojik konumlanmaları arasındaki yakınlaşma ve uzaklaşma trendleri bir arada ve her bir ülke için ayrı ayrı gösterilecektir.

Bulgular

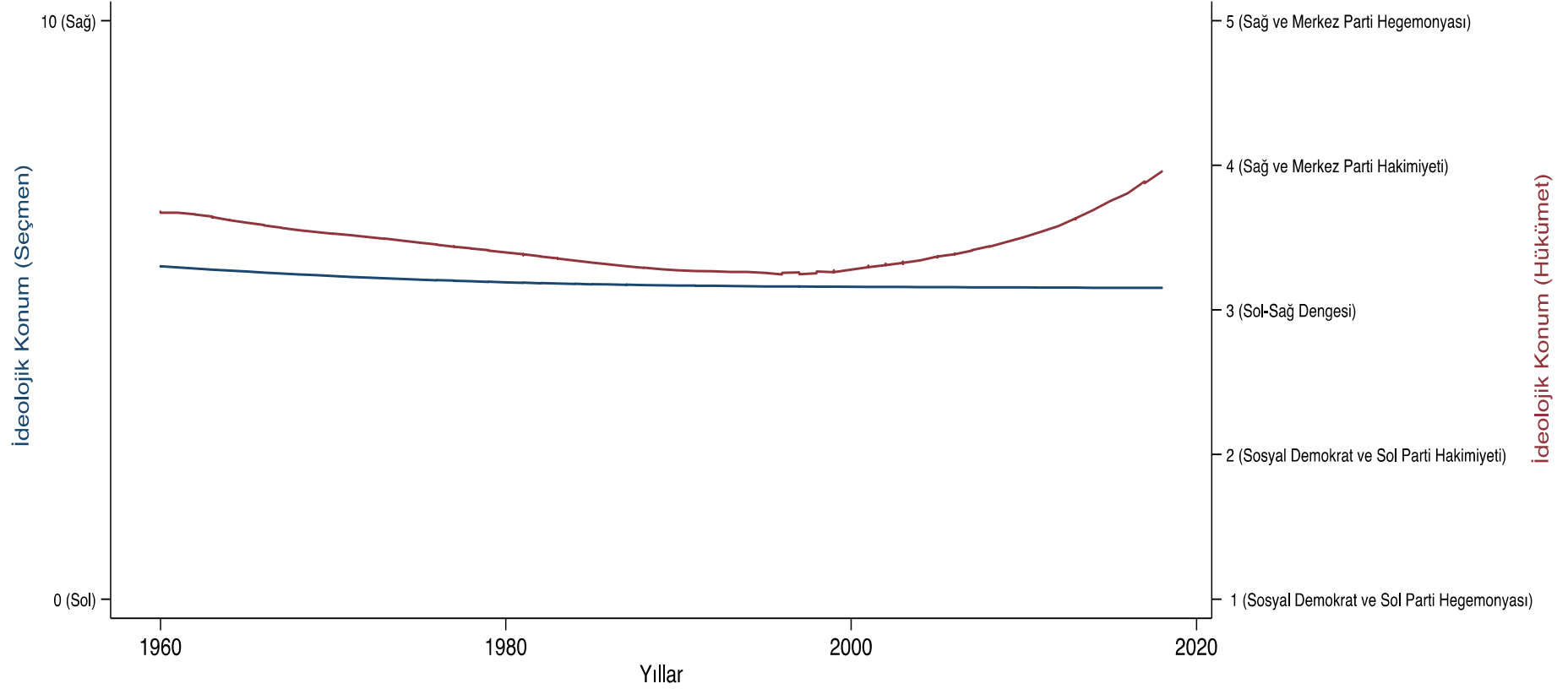
Birinci grafikte demokratik yönetim biçimi ile yönetilen 12 ülkenin seçmen ve hükümetlerinin ideolojik konumlanmaları yıllar itibarıyla gösterilmektedir. Grafiğin sol tarafında seçmenlerin, sağ tarafında ise hükümetlerin ideolojik konumlanma skalaları gösterilmiştir. Skalalarda seçmenler için WVS'nin katılımcılarına sorduğu soruya katılımcıların verebilecekleri 1 ile 10 arası 10 tam sayı değere, hükümetler için ise CPDS'nin hükümetlerin ideolojik konumlanmalarını ölçtüğü 1 ile 5 arası 5 değere yer verilmektedir. Bilinmelidir ki, seçmenler için değerler ülke ve seçim yılı bazında yapılan kümelenme sonucunda tam sayı değerlerin yanı sıra tüm rasyonel sayı değerlerini de içerebilir. Benzer biçimde her ne kadar sıralı bir değişken olsa da hükümetlerin ideolojik konumları bu analizde sürekli bir değişken olarak gösterilmiştir ve seçim yılları arasındaki tahmin edilmiş değerler rasyonel sayılara tekabül edebilmektedir.

Grafikten de görüleceği üzere seçmenlerin ve hükümetlerin ideolojik konumlanmaları arasındaki mesafe yıllar itibarıyla değişkenlik gösterebilmektedir. Bu grafikte dikkat çeken en önemli nokta seçmenler ve hükümetler arasındaki ideolojik mesafenin özellikle 1980-2000 yılları arasında oldukça küçüldüğü, 2000'li yıllardan sonra ise giderek büyüdüğüdür. Elbette bu değişimin yönü de büyük önem arz etmektedir. Grafikten görüleceği üzere söz konusu ülkelerdeki seçmenler genel itibarıyla merkez ve merkez sağ bir konumda konumlanmışlar ve bu konumlanma da yıllar itibarıyla durağan bir özellik göstermiştir. Hükümetlerin ideolojik konumlanmasına bakıldığında ise çizginin yine merkez ve merkezin sağında seyrettiği ancak seçmen konumlanmasından farklı olarak yıllar itibarıyla daha değişken bir seyir izlediği

görülmektedir. Özellikle 2000’li yıllardan itibaren ise hükümetlerin ideolojik konumlanmalarının giderek sağa kaydığı görülmektedir.

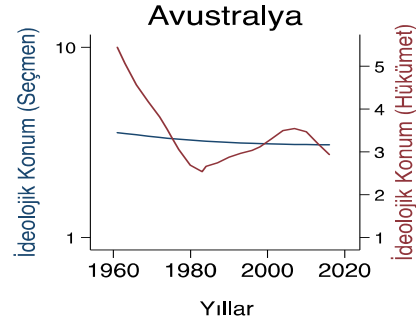
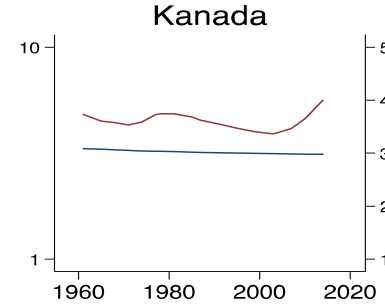
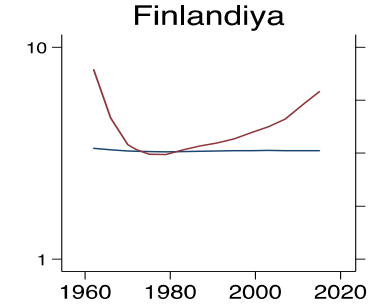
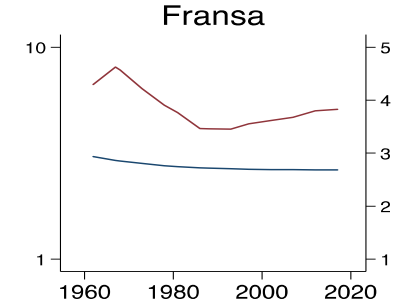
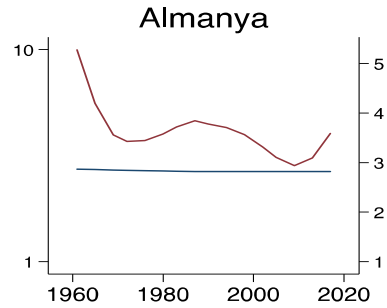
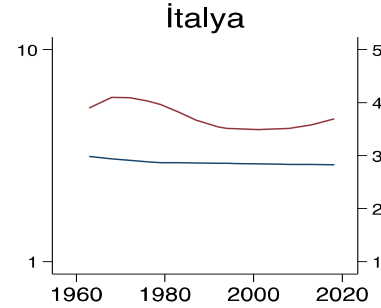
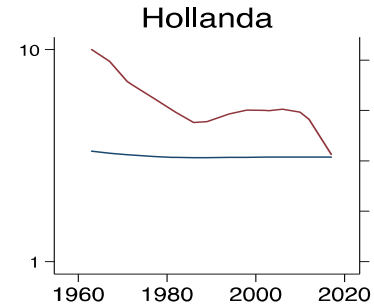
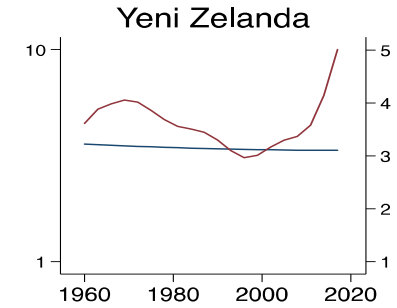
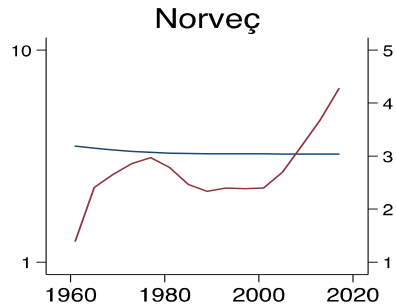
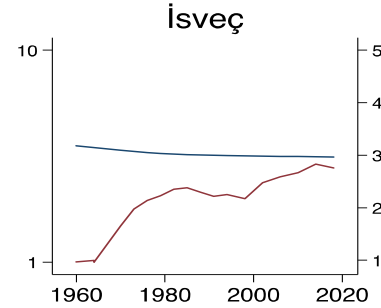
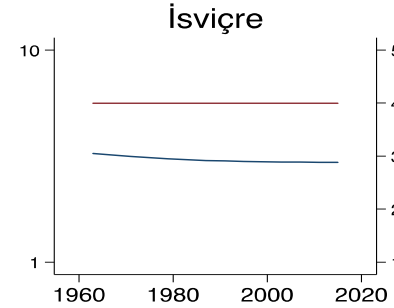
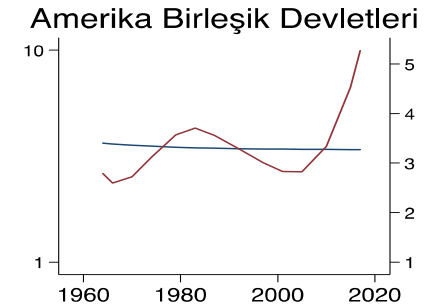
Batılı Demokrasilerde Seçim Yıllarına Göre Seçmen ve Hükümet Partisi/Partileri İdeolojik Konumları (LOWESS)

İkinci grafikte ise her bir ülkeye ait hükümet-seçmen uyumu ayrı ayrı gösterilmektedir. Grafikte ilk dikkat çeken tüm ülkelerde geçerli olmak üzere seçmen ideolojik konumunun daha durağan bir seyir takip ederken hükümet ideolojik konumlarının daha değişken bir seyir takip ettiğidir. Ülkeler arasındaki farklılıklara odaklanıldığında ise İtalya ve özellikle İsviçre'nin hükümet pozisyonlarının nispeten durağan bir seyir takip ederken diğer ülkelerde bu seyrin daha değişken olduğu görülmektedir. Bu grafiklerin tamamı bir arada incelendiğinde ise Kanada, Yeni Zelanda ve Amerika Birleşik Devletleri gibi İngilizce konuşan ülkelerde ve bu ülkelere ek olarak Finlandiya ve Norveç gibi birtakım Kuzey Avrupalı ülkelerde hükümetlerin 2000'li yıllardan sonra hızlı bir biçimde daha sağ ideolojik konumlara kaydığı gözlemlenebilmektedir.

Batılı Demokratilerde Seçim Yıllarına Göre Seçmen ve Hükümet Partisi/Partileri İdeolojik Konumları (LOWESS)

Tartışmalar ve Sonuç

Bir araştırma notu şeklinde düzenlenmiş bu çalışma Batılı demokratik yönetim sistemiyle yönetilen bazı ülkelerde özellikle 2000’li yıllardan sonra giderek birbirinden uzaklaşan seçmen ve hükümet ideolojik konumlarına dikkat çekmek için yapılmıştır. Giriş bölümünde de açıklandığı üzere hükümetlerin ve seçmenlerin ideolojik olarak birbirlerinden uzak olması hükümetlerin temsil yeteneklerini azaltan bir durumdur. Temsilin mekânsal teorilerine göre stratejik ve protesto oy verme gibi birtakım istisnai durumlar saklı kalmak koşuluyla seçmen kendisine benzeyen ve kendisinin değer, tutum ve davranışlarına paralel politikalar üreteceğine kanaat getirdiği aday ve partileri destekleme eğilimindedir. Seçmen günlük hayatta yaşadığı zorlukları, değerlerini, gelecekte beklentilerini en doğru biçimde kendisi gibi olan, kendisine benzeyen bir adayın anlayacağını düşünür. Bu düşünce nedeniyle de kendisine benzediğini düşündüğü birisine kendisini temsil etmesi için yetki verme eğiliminde olur. Seçmen kendisini tanımayan, onun değer yargılarını paylaşmayan, onun sorunlarını bilmeyen birisine normal şartlarda kendisini temsil etmesi için oy desteği vermez. Ancak bu araştırmanın ulaştığı sonuç göstermektedir ki, bazı Batılı demokrasilerde seçmenler özellikle 2000’li yıllardan itibaren giderek artan biçimde kendilerini ideolojik olarak daha az temsil eden hükümetler tarafından yönetilmişlerdir.

Ulaşılan sonuçlar giderek merkezden uzaklaşan ve seçmene yabancılaşan yönetimlerin otoriterleşme ihtimalinin gündeme gelebileceği ihtimaline dikkat çekmek açısından bir uyarı niteliğindedir. Sonuçlar özellikle 2000’li yıllardan itibaren bazı ülkelere hükümetlerin ideolojik konumlanmalarının merkez pozisyonlardan merkez sağa kaydığı ve bu seyrin devam etmesi durumunda hükümetlerin ideolojik konumlarının aşırı sağa doğru yönlenebileceği uyarısını bizlere yapmaktadır. Çalışmanın bu bulgusu itibarıyla genel olarak son dönemlerde demokratik siyasetin önemli tartışmalarından birisi olan demokratik açık konusuna dikkat çekmekte olduğu, daha özelde ise otoriter demokrasi tezlerini destekler nitelikte olduğu iddia edilebilir.

Bulgular Batılı gelişmiş demokrasiler için kaygı verici bir duruma tekabül etmekte ve özellikle nedenbilimsel açıdan üzerine daha fazla araştırma yapılmasını lüzumlu kılmaktadır. Ancak bu durumun sebepleri ile ilgili bir araştırmaya girişmek bu çalışmanın sınırlarını aşan bir teşebbüs olacaktır. Yine de bu gelecekte yapılabilecek bir takım araştırmalara yön gösterecek tahminlerde bulunulmasına engel değildir. Örneğin bozulan gelir dengesinin bu durumu

açıklamaya aday bir sebep olup olmadığı araştırmaya değer bir iddia olarak görülebilir. Alternatif olarak hükümetlerinin halklardan ideolojik olarak uzaklaşması durumunu Soğuk Savaş sonrası dönemde ideolojilerin zayıflaması ile açıklamak isteyen araştırmacılar da ilgi çekici sonuçlara ulaşabilirler. Veyahut, bir diğer araştırmacı bu durumu açıklamak için sosyal medyanın toplumu giderek artan biçimde ideolojik olarak kamplaştırdığını ve temsil açığı durumunun bunun bir olası sonucu olduğunu iddia edebilir. Son olarak temsil açığı gözlemlenen ülkelerin göç dalgalarına hedef olan ülkeler olması hasebiyle, bu duruma bu ülkelerde artan göç yüküne tepki duyan kitlelerin desteğini alabilmek için partilerin ideolojik pozisyonlarını sağa kaydırmalarının neden olduğu iddiası da test etmeye değer bir iddia olabilir. Tüm bu olası neden-sonuç ilişkileri bu mevcut durumu açıklamak üzere konu ile ilgilenen araştırmacılar tarafından uygun veri ve analiz yöntemleri ile test edilebilir.

Kaynakça

- Achen, C. H. (1978). Measuring representation. *American Journal of Political Science*, 475-510.
- Adams, J., Clark, M., Ezrow, L., & Glasgow, G. (2004). Understanding change and stability in party ideologies: do parties respond to public opinion or to past election results?. *British journal of political science*, 34(4), 589-610.
- Andersen, C. J., & Guillory, C. A. (1997). Political institutions and satisfaction with democracy: A crossnational analysis of consensus and majoritarianism. *The American Political Science Review*, 91(1), 66-81.
- Bakker, R., Jolly, S., & Polk, J. (2012). Complexity in the European party space: Exploring dimensionality with experts. *European Union Politics*, 13(2), 219-245.
- Barnes, S. H., & Farah, B. (1972). National representatives and constituency attitudes in Germany and Italy. In *delivery at the 1972 Annual Meeting of the American Political Science Association*. Washington, DC, September (pp. 5-9).
- Blais, A., & Bodet, M. A. (2006). Does proportional representation foster closer congruence between citizens and policy makers?. *Comparative Political Studies*, 39(10), 1243-1262.
- Blais, A., Morin-Chassé, A., & Singh, S. P. (2017). Election outcomes, legislative representation, and satisfaction with democracy. *Party Politics*, 23(2), 85-95.
- Bobbio, N. (1996). *Left and right: The significance of a political distinction*. University of Chicago Press.
- Brooks, C., & Manza, J. (2006). Social policy responsiveness in developed democracies. *American Sociological Review*, 71(3), 474-494.

Budge, I., Klingemann, H. D., Volkens, A., Bara, J., & Tanenbaum, E. (2001). *Mapping policy preferences: estimates for parties, electors, and governments, 1945-1998* (Vol. 1). Oxford University Press on Demand.

Busch, K. B. (2016). Estimating parties' left-right positions: Determinants of voters' perceptions' proximity to party ideology. *Electoral studies*, 41, 159-178.

Budge, I., & McDonald, M. D. (2007). Election and party system effects on policy representation: bringing time into a comparative perspective. *Electoral studies*, 26(1), 168-179.

Clark, W. R., & Golder, M. (2006). Rehabilitating Duverger's theory: Testing the mechanical and strategic modifying effects of electoral laws. *Comparative Political Studies*, 39(6), 679-708.

Curini, L., Jou, W., & Memoli, V. (2012). Satisfaction with democracy and the winner/loser debate: The role of policy preferences and past experience. *British Journal of Political Science*, 42(2), 241-261.

Dahl, R. A., & Polyarchy, P. (1971). *Opposition*. New Haven and London.

Downs, A. (1957). *An economic theory of democracy*.

Erikson, R. S., MacKuen, M. B., & Stimson, J. A. (2002). *The macro polity*. Cambridge University Press.

Ferland, B. (2021). Policy congruence and its impact on satisfaction with democracy. *Electoral Studies*, 69, 102204.

Franzmann, S. T. (2015). Towards a real comparison of left-right indices: A comment on Jahn. *Party Politics*, 21(5), 821-828.

Franzmann, S., & Kaiser, A. (2006). Locating political parties in policy space: A reanalysis of party manifesto data. *Party politics*, 12(2), 163-188.

Gabel, M. J., & Huber, J. D. (2000). Putting parties in their place: Inferring party left-right ideological positions from party manifestos data. *American Journal of Political Science*, 94-103.

Geser, H. (2008). The limits of ideological globalization. Current patterns of "left and right" in different geographical regions. *Sociology in Switzerland: World Society and International Relations*, (5).

Golder, M., & Stramski, J. (2007, September). Ideological congruence and two visions of democracy. In *Annual Meetings of the American Political Science Association, Chicago*.

Golder, M., & Stramski, J. (2010). Ideological congruence and electoral institutions. *American Journal of Political Science*, 54(1), 90-106.

Henderson, A. (2008). Satisfaction with democracy: The impact of winning and losing in Westminster systems. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 18(1), 3-26.

- Huber, J. D., & Powell, G. B. (1994). Congruence between citizens and policymakers in two visions of liberal democracy. *World Politics*, 46(3), 291-326.
- Jahn, D. (2010). Conceptualizing Left and Right in comparative politics: Towards a deductive approach. *Party Politics*, 17(6), 745-765.
- Kim, M. (2009). Cross-national analyses of satisfaction with democracy and ideological congruence. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 19(1), 49-72.
- Kroh, M. (2007). Measuring left-right political orientation: The choice of response format. *Public Opinion Quarterly*, 71(2), 204-220.
- Laver, M. J., & Budge, I. (1992). Measuring policy distances and modelling coalition formation. In *Party policy and government coalitions* (pp. 15-40). Palgrave Macmillan, London.
- Mansbridge, J. (1999). Should blacks represent blacks and women represent women? A contingent "yes". *The Journal of politics*, 61(3), 628-657.
- Mayne, Q., & Hakhverdian, A. (2017). Ideological congruence and citizen satisfaction: Evidence from 25 advanced democracies. *Comparative Political Studies*, 50(6), 822-849.
- McDonald, M. D., & Budge, I. (2005). *Elections, parties, democracy: Conferring the median mandate*. Oxford University Press on Demand.
- McDonald, M. D., Mendes, S. M., & Budge, I. (2004). What are elections for? Conferring the median mandate. *British Journal of Political Science*, 34(1), 1-26.
- Merrill, S., & Grofman, B. (1999). *A unified theory of voting: Directional and proximity spatial models*. Cambridge University Press.
- Mill, J. S. (1975). On liberty (1859).
- Miller, W. E. (1964). Majority rule and the representative system of government. *Cleavages, ideologies, and party systems*, 343-76.
- Miller, W. E., & Stokes, D. E. (1963). Constituency influence in Congress. *American political science review*, 57(1), 45-56.
- Murphy, N., Canales, M. K., Norton, S. A., & DeFilippis, J. (2005). Striving for congruence: the interconnection between values, practice, and political action. *Policy, Politics, & Nursing Practice*, 6(1), 20-29.
- Page, B. I., & Shapiro, R. Y. (1983). Effects of public opinion on policy. *American political science review*, 77(1), 175-190.
- Pitkin, H. F. (1967). *The concept of representation*. University of California Press.
- Powell Jr, G. B. (1974). Citizens-Elite Linkage in Austrian Communities: Degree, Structure and Process of Opinion Representation. In *delivery at the 1974 Annual Meeting of the American Political Science Association, Chicago, August*.

Powell Jr, G. B., & Vanberg, G. S. (2000). Election laws, disproportionality and median correspondence: Implications for two visions of democracy. *British Journal of Political Science*, 30(3), 383-411.

Sharma, S., Swayne, D. A., & Obimbo, C. (2015). Automating the Smoothing of Time Series Data. *Journal of Environmental & Analytical Toxicology*, 5(5), 304.

Singh, S., Karakoç, E., & Blais, A. (2012). Differentiating winners: How elections affect satisfaction with democracy. *Electoral Studies*, 31(1), 201-211.

Soroka, S. N., & Wlezien, C. (2010). *Degrees of democracy: Politics, public opinion, and policy*. Cambridge University Press.

Stecker, C., & Tausendpfund, M. (2016). Multidimensional government-citizen congruence and satisfaction with democracy. *European Journal of Political Research*, 55(3), 492-511.

Stimson, J. A., MacKuen, M. B., & Erikson, R. S. (1995). Dynamic representation. *American political science review*, 89(3), 543-565.

Thomassen, J. (1994). Empirical research into political representation: Failing democracy or failing models. *Elections at home and abroad: Essays in honor of Warren Miller*, 237-65.

Verba, S., & Almond, G. (1963). The civic culture. *Political Attitudes and Democracy in Five Nations*.

Wessels, B. (1999). *System characteristics matter: Empirical evidence from ten representation studies* (No. 5). Oxford: Oxford University Press.

Wlezien, C. (2004). Patterns of representation: Dynamics of public preferences and policy. *The Journal of Politics*, 66(1), 1-24.